Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

18.9.2026 VN/12/2026

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN ASIANTUNTIJALAUSUNTO; HE 144/2026 VP

Hallitus on antanut eduskunnalle hallituksen esityksen työttömyysturvan yhdistelmävakuutusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 144/2026 vp). Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia (1290/2002), työttömyyskassalakia (603/1984), työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia (555/1998) ja yleistukilakia (48/2026).

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2028, yleistukilain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muutokset kuitenkin vasta 1.1.2029.

Työ- ja elinkeinoministeriö on omaan toimialaansa liittyviltä osin osallistunut esityksen valmisteluun erityisesti sidosryhmäyhteistyön osalta. Vaikka esityksessä ei ole työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan liittyviä lainsäädäntömuutoksia, yhdistelmävakuutuksen täytäntöönpano on kytköksissä erityisesti yrittäjän työttömyysturvan työvoimapoliittisiin edellytyksiin.

Yrittäjän työttömyysturvan työvoimapoliittiset edellytykset

Työttömyysetuuden saaminen edellyttää sitä, että henkilö on työtön. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että sekä palkansaajana tehdyn kokoaikaisen työn että päätoimisena pidettävän yritystoiminnan on päätyttävä. Palkansaajana tehdyn työn osalta työsuhteen päättyminen on yleensä helposti todettavissa. Näin on myös yrittäjänä tehtyjen työjaksojen osalta, jos yritystoiminta päättyy kokonaan. Haasteita työvoimapoliittiseen arviointiin voi liittyä esimerkiksi silloin, jos yritystoiminta jatkuu palkansaajana tehdyn työn päättyessä.

Yrittäjänä työllistymisen vaikutuksesta työttömyysturvaoikeuteen säädetään työttömyysturvalaissa. Säännöksiä sovelletaan sekä ansiopäivärahaan että yleistukeen. Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen siltä ajalta, jona hän työllistyy päätoimisesti yrittäjänä yhdenjaksoisesti yli kahden viikon ajan. Työttömyysturvalain mukaan henkilön katsotaan työllistyvän yrittäjänä päätoimisesti, jos toiminnan vaatima työmäärä on niin suuri, että se on esteenä kokoaikatyön vastaanottamiselle.

Sivutoimisesti yrittäjänä työllistyvällä henkilöllä on muiden edellytysten täyttyessä oikeus työttömyysetuuteen. Ennakoitavuuden parantamiseksi työttömyysturvalaissa on säädetty, että ellei muuhun arvioon ole aihetta, työllistyminen katsotaan sivutoimiseksi ainakin silloin, kun henkilö on

ollut vähintään kuusi kuukautta kyseiseen yritystoimintaan liittymättömättä kokoaikatyössä.

Jos yritystoimintaa on aiemmin harjoitettu päätoimisesti, työttömyysetuuden saaminen edellyttää työttömyysturvalaissa säädetyllä tavalla koko yritystoiminnan lopettamista, oman työskentelyn päättymistä tai riittävää yritystoiminnan aikaista työ- tai opiskeluhistoriaa. Tarkoituksena on, ettei työttömyysetuudella korvattaisi yritystoimintaan liittyvää taloudellista riskiä. Muutokset tähän edellyttäisivät lainsäädännön muuttamista, eikä tällaisia muutoksia ole tällä hetkellä vireillä.

Työ- ja elinkeinoministeriö on tarkastellut Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskuksen) soveltamiskäytäntöä yrittäjän työttömyysturvaoikeuteen liittyvien työvoimapoliittisten lausuntojen perusteella. Tehtyjen havaintojen perusteella ministeriö on antanut KEHA-keskukselle suosituksia soveltamiskäytännön kehittämisestä.

Annettujen suositusten tavoitteena on pyrkiä soveltamiskäytännön johdonmukaisuuteen ja ennakoitavuuteen erityisesti arvioitaessa yrittäjänä työllistymisen pää- ja sivutoimisuutta. KEHA-keskus on järjestänyt asiasta omaa sisäistä koulutustaan. Lisäksi ministeriö on järjestänyt suositusten toimeenpanon tukemiseksi koulutusta KEHA-keskukselle ja yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa myös työvoimaviranomaisille. Pyrkimyksenä on ollut tukea yritystoimintaa harjoittavan työnhakijan työttömyysturva-asian johdonmukaista käsittelyä kokonaisuudessaan KEHA-keskuksessa ja työvoimaviranomaisessa.

Työ- ja elinkeinoministeriö tulee myöhemmin tarkastelemaan annettujen suositusten toimeenpanon onnistumista.

Laati erityisasiantuntija Veera Kerttula